

клінічних ситуацій у повсякденній практиці лікаря.

На кафедрі створено навчальні зуботехнічні лабораторії для навчання студентів другого курсу, клінічні зали для проведення практичних занять зі студентами третього курсу, комп'ютерний клас, підготовлено лекції з мультимедійним супроводом. Кафедра забезпечена комп'ютерною і відеотехнікою для проведення практичних занять, демонстрації відеофільмів за темою заняття для здобувачів освіти другого і третього курсів.

З метою впровадження в навчальний процес сучасних технологій навчання на кафедрі організовано роботу комп'ютерного класу кафедри для проведення підсумкових модульних контролів у здобувачів освіти II і III курсів. На сайті кафедри розміщено навчальну літературу й методичні розробки, силабуси, створені співробітниками кафедри, з метою забезпечення дистанційної форми навчання й самостійної підготовки здобувачів освіти. Ведення «Щоденника самостійної роботи студента» є необхідним елементом підготовки до заняття здобувачів освіти другого курсу.

Пандемія COVID-19 змусила переглянути основні моменти онлайн-навчання в освіті, а також те, як наявні ресурси освітніх установ можуть допомогти перетворити формальну освіту в онлайн за допомогою віртуальних класів та інших онлайн-ресурсів. Онлайн-освіта стала педагогічним проривом від традиційного методу до сучаснішого підходу викладання й навчання, від класу до Zoom, від особистого до віртуального, від семінарів до вебінарів.

Ще одним гострим питанням залишається неможливість перенесення в дистанційний режим лабораторних занять, проходження студентами різних видів практики. Головне – не знижувати якість освіти. Це питання потребує окремого розгляду й прийняття зваженого рішення [4].

У сучасних умовах перед викладачами стоїть ряд завдань з метою максимального наповнення навчальним матеріалом у організації самостійної роботи здобувачів освіти, зокрема – створення електронних навчально-методичних посібників як носіїв навчально-наукового змісту навчальної дисципліни.

Таким чином, для створення ефективної системи охорони здоров'я вища освіта, у тому числі й медична, мають досягти міжнародного рівня й інтегруватися відповідно до міжнародних вимог і стандартів. Сучасній вищій медичній освіті притаманні багатовекторність, динамічність, широке впровадження інтерактивних та інноваційних методів викладання.

Список використаної літератури

1. Кіндій Д.Д. Активні методи навчання як засіб формування клінічного мислення студентів молодших курсів стоматологічного факультету /Д.Д. Кіндій, Д.М. Король, О.Д. Оджубейська, М.О. Рамусь, М.М. Малюченко // Актуальні проблеми сучасної вищої медичної освіти в Україні. Матеріали навчально-наукової конференції з міжнародною участю. – Полтава, 2019. – С. 105-106.
2. Лазоришинець В.В. Вища медична та фармацевтична освіта України на сучасному етапі / В.В. Лазоришинець, М.В. Банчук, О.П. Волосовець, І.І. Феценко, І.Є. Булах / [Електронний ресурс]. – Режим доступу до статті: <http://www.slideshare.net/morion/ss-presentation-779442>.
3. Меморандум створення інформаційної освітньої мережі "Українська дистанційна освіта" [Електронний ресурс]. – Режим доступу до статті: <http://www.osvita.org.ua/distance/ukraine/add/00/>.
4. Мороз В.М. Проблеми та перспективи вищої медичної освіти у реалізації Національної стратегії реформування системи охорони здоров'я України / Мороз В.М., Гумінський Ю. І., Фоміна Л.В., Полєся Т.Л. – С.1- 6.
5. Оджубейська О.Д. Актуальні проблеми сучасної вищої медичної освіти в Україні /О.Д. Оджубейська, Д.Д. Кіндій, М.О. Рамусь, Д.М. Король, Д.В. Калашніков, С.Г. Зубченко // Актуальні проблеми сучасної вищої медичної освіти в Україні. Матеріали навчально-наукової конференції з міжнародною участю. – Полтава, 2019. – С. 155-157.

ПИТАННЯ САМООРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ЗВО

Павленко С.А., Павленкова О.В., Сидорова А.І., Ткаченко І.М.

Полтавський державний медичний університет

Необхідність здобуття сучасної інформації, самоосвіта, самостійна робота – важливі чинники в підготовці здобувача освіти на додипломному етапі навчання. Але самостійна робота здобувача освіти потребує певних затрат часу, тому вміння раціонально розподілити свій час (тайм-менеджмент) є досить важливим фактором у організації самостійної роботи.

Ключові слова: самостійна робота, самоосвіта, тайм-менеджмент, пожирачі часу.

The need to obtain modern information, of self-education, independent work are important factors in the preparation of the applicant at the undergraduate stage of study. But the independent work of the student requires some time, and the ability to rationally allocate their time (time management) is a very important factor in the organization of independent work.

Key words: independent work, self-education, time management, time eaters.

Поглиблення знань здобувача вищої освіти й набуття ним компетентностей із майбутньої спеціальності відбуваються не лише на практичних заняттях. Вагомим компонентом у підготовці висококваліфікованого ерудованого професіонала є здатність здобувача освіти до самоосвіти, самонавчання, самостійної роботи [2].

Самоосвіта здобувача вищого навчального закладу – це цілеспрямована систематична пізнавальна діяльність, якою він керує, тоді як самоосвіта слугує для засвоєння нових, сучасних знань, інформації, удосконалення вищої освіти, набуття компетентностей.

Процес самоосвіти, самостійної роботи керований зі сторони адміністрації навчального закладу, деканату, студентського самоврядування. Але самостійна робота здобувача є самокерованою.

Здобувач вищої освіти має усвідомити, що досягти професіоналізму у своїй майбутній спеціальності – означає

бути в постійному професійному пошуку, зростанні, саморозвитку. Спеціальність лікаря, яку обирає здобувач вищої освіти, надзвичайно складна й буде вимагати від нього глибоких і різнобічних професійних знань, умінь, навичок, які є основою професійної компетенції.

Щоб досягти поставленої мети в набутті професійних навичок і компетентностей, здобувач освіти має бути вмотивованим сприймати інформацію не тільки на практичних заняттях, під час лекцій, семінарів, а й навчаючись самостійно.

Розрізняють такі форми самостійної роботи здобувача освіти вищого навчального закладу в процесі самоосвіти: спеціальна професійна освітня підготовка; підвищення кваліфікації (під час навчання на молодших і старших курсах і в канікулярний період); індивідуальна самоосвіта за допомогою засобів масової інформації; робота з навчальною, науковою літературою в бібліотеках; відвідування спеціалізованих виставок, семінарів, майстер-класів, наукових конференцій, симпозіумів; самостійні наукові дослідження, колективні та групові дослідження, участь у експериментах; розробка творчих завдань, розбір клінічних випадків; спілкування з провідними спеціалістами в галузі стоматології й медицини, комунікація з провідними науковцями; аналіз передового наукового і практичного досвіду в галузі медицини й стоматологічної практики й удосконалення особистої практичної діяльності в період виробничої практики [3].

Самоосвіта здобувача починається з визначення ним власних утруднень, потреб у засвоєнні знань, проблем у навчанні. Проведення самодіагностики, усвідомлення недостатнього рівня знань із певної теми, методики чи дисципліни в підготовці майбутнього лікаря і спонукання до самооцінки й самоаналізу власних можливостей, якостей, результатів професійної діяльності – основна умова ефективної самоосвіти [1].

У кожній освітній компоненті навчальними планами передбачено години на самостійну роботу. Здобувач освіти має вміти чітко й раціонально розподіляти, організовувати і планувати свій час навчання, щоб його вистачало і на навчання, і на самостійну роботу, і на відпочинок.

Таким чином, спланувавши свій час, здобувач освіти уникне стресової ситуації типу «не знаю, за що братися, то ж поки не буду робити нічого», лишаючи важливе на потім. Раціональний розподіл часу (тайм-менеджмент) допоможе здобувачу уникнути прокрастинації. Щоб отримати максимальний результат, здобувачу освіти необхідно уникати появи «поглиначів часу» під час самостійної роботи.

Так звані «поглиначі часу» – це не зовнішні чинники, а особистісні особливості (або їх відсутність) і шкідливі звички кожного:

- синдром відкладання;
- балаканина на приватні теми, зайва комунікабельність;
- нестача мотивації;
- відсутність самодисципліни;
- нездатність сказати «ні»;
- спроба одночасно зробити багато справ;
- нечітка постановка мети;
- нераціональне планування робочого дня;
- «завалений» письмовий стіл;
- відсутність самодисципліни, особиста неорганізованість;
- невміння доводити справу до кінця, поспіх [4].

Тайм-менеджмент (time management – управління часом) – це спосіб ефективного планування часу, як робочого, так і особистого, для досягнення таких цілей:

- зменшення втомлюваності;
- збільшення обсягу виконаних справ;
- установа рівноваги між особистим життям, роботою, навчанням і відпочинком;
- досягнення поставленої мети.

Щоб досягти поставлених цілей, здобувач освіти має знати основні правила керування часом:

1. Визначити свої пріоритети: скласти план на близький і віддалений час (день, місяць, рік) і визначитися з першочерговими завданнями, важливими терміновими і неважливими (матриця Ейзенхауера, яка допоможе подолати «поглиначів часу»);
2. Фільтрувати інформацію: шукати, обирати й запам'ятовувати ту інформацію, яка потрібна як пріоритетна в досягненні поставленої мети;
3. Записувати завдання: фіксувати інформацію, скласти план дій на наступний день, визначитися з оптимальним обсягом завдань, які в силах виконати;
4. Градація виконаних справ: не відтерміновувати виконання найскладніших завдань «на пізніше», виконувати їх першочергово, щоб ці невиконані завдання не провокували розвиток стресу в здобувача, рухатися у виконанні завдань від простого до складного;
5. Концентруватися на одному завданні: виконувати до кінця заплановану роботу, а потім переходити до виконання іншого завдання. Це дасть змогу ефективно і продуктивно завершити розпочате.

Таким чином, тайм-менеджмент допоможе здобувачу освіти прискорити досягнення поставлених цілей при виконанні самостійної роботи, розвинути навички виконання кількох завдань, планування, активізувати внутрішній потенціал і звільнити час для справ, на які «не вистачило часу».

Правила тайм-менеджменту не мають на меті спонукати здобувача освіти постійно дивитись на годинник. Суть раціонального розподілу часу буде полягати в тому, що здобувач має самостійно працювати на протизаг «нічогонеробленню» або «неефективному робленню»[5].

Головною рушійною силою самоосвіти й самостійної роботи є мотивація. Якщо здобувач освіти вмотивований на навчання, засвоєння нових знань і набуття нових компетентностей, це спонукатиме його до дії з більшою віддачею. А планування свого часу (тайм-менеджмент) дозволить раціонально розподіляти свою роботу, продуктивно працювати над проблемою й отримати максимальний результат.

Але здобувачу освіти медичного ЗВО як майбутньому лікарю потрібно чітко розуміти, що самоосвіта – це не

відновлення знань, які він засвоює, навчаючись у виші, а ознайомлення з новітніми дослідженнями, пошук нових методик і методів діагностики й лікування, розгляд проблем, які вивчаються, на високому науковому рівні.

Таким чином самостійна робота виховує в здобувача освіти навички самоорганізації й самоосвіти в контексті «боротьби» з поглиначами часу. Здобувач має сам вирішити, в якій галузі медицини чи стоматології йому потрібно вдосконалитися, якими знаннями чи практичними навичками йому потрібно оволодіти, раціонально розподіляючи свій час, ураховуючи свої недоліки в роботі, розставляючи пріоритети в навчанні та в особистому житті, щоб досягти максимального результату.

Успішна робота закладу вищої освіти значною мірою залежить від удосконалення навчальної діяльності й покращення якості освіти. Але для вищої освіти важливо не лише накопичувати й передавати знання, а й формувати особистість, здатну до безперервного професійного зростання, самовдосконалення, самоосвіти й постійного прийняття змін.

Список використаної літератури

1. Реан А. А., Бордовская Н. В., Розум С. И. Психология и педагогика. – СПб.: Питер, 2002. – 432 с.
2. Сидорова А.І. Самоосвіта студента як фактор підготовки спеціаліста у сучасних умовах / А.І. Сидорова, С.А. Павленко, О.В. Павленкова, Л.І. Амосова, І.М. Ткаченко // Матер.наук.-практ. конф. з міжнар. участю «Удосконалення якості підготовки лікарів у сучасних умовах» (24 березня 2016 р.). – Полтава, 2016. – С.190-192.
3. Табінська С. Динаміка показників стану готовності студентів інститутів фізичної культури вирішувати завдання з особистісно-професійного самопізнання / С. Табінська, В. Приходько // Спортивний вісник Придніпров'я. – 2009. – № 2-3. – С.32-36.
4. <https://naurok.com.ua/prezentaciya-do-kruglogo-stola-z-elementami-treningu-na-temu-taym-menendzhment-v-profesiyini-diyalnosti-pedagoga-12257.html>
5. <http://kordon.in.ua/news/top-5-pravyl-upravlinnya-chasom-52571/>

УПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС НА КАФЕДРІ ХІРУРГІЇ №3 В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ COVID -19

Панасенко С.І., Челішвілі А.Л., Малик С.В., Драбовський В.С., Рибалка Я.В.

Полтавський державний медичний університет

Пандемія коронавірусу-19 завдала впливу на медичну освіту, що створило гострі проблеми для впровадження безперервної медичної освіти. У статті представлено впровадження інноваційних технологій у навчальний процес на кафедрі хірургії №3 ПДМУ.

Ключові слова: хірургія, робоча навчальна програма, чат Viber, ZOOM конференція.

The Coronavirus-19 pandemic has had profound effects on health professions education, posing serious challenges to the continued provision and implementation of continuing medical education. The article presents the introduction of innovative technologies in the educational process at the Department of Surgery №3 PDMU.

Key words: surgery, working curriculum, Viber chat, ZOOM conference.

Новий вірус, що охопив планету, продемонстрував прогалини в знаннях і навичках. Ситуація показала, що ми дуже мало знаємо про прояви інфекції, шляхи передачі, діагностику, ускладнення, її лікування й профілактику. Згідно з деякими авторами, зміни клімату і глобальне потепління тягнуть за собою підвищення частоти й тяжкості інфекційних хвороб.

Сучасна освіта, у тому числі й медична, нині відчуває небувалі труднощі, викликані зростаючою захворюваністю на нову коронавірусну інфекцію. Труднощі пов'язані в першу чергу з тим, що більшість освітніх установ як в Україні, так і по всьому світу, перейшли на дистанційний режим роботи. Викладачі зіткнулися з незнайомою ситуацією, і багато хто не знає, як у цих нових умовах підтримувати здобувачів освіти, дотримуватися навчального плану й готувати студентів до майбутніх іспитів.

Специфіка медичної освіти така, що більшість клінічних компетенцій майбутнього лікаря нерозривно пов'язана з формами навчання, які вимагають особистої присутності, це в першу чергу комунікативні навички й практичні маніпуляції, і зазвичай медична спільнота гостро критикує будь-яке застосування дистанційних освітніх технологій у медичній освіті.

Як у ситуації, що склалася, продовжувати ефективно навчати студентів? Як допомогти їм у освоєнні нових умінь і навичок? Як застосовувати оцінку і в якій формі? Як зміниться медична освіта після зняття режиму обмежень? Ці й інші актуальні питання ми спробуємо висвітлити в даному огляді, заснованому на досвіді зарубіжних колег і проведених ними дослідженнях.

В умовах соціального дистанціювання ми значно обмежені в інструментах передачі такого контенту, але в «мирний» час ефективним інструментом може служити симуляція, що дозволяє сформувати необхідні технічні й нетехнічні навички. Ось деякі рекомендації авторів статті «Practical tips for faculty development workforce training under pressure in the time of COVID-19 pandemic», що стосуються зміни змісту навчання під час пандемії COVID-19 [1].

– Викладачі мають переглянути всю наявну літературу й наявні ресурси на предмет виявлення прогалин у знаннях, навичках і процесах. У літературі (національних рекомендаціях, першоджерелах) можна знайти багато цінної інформації.

– Більшість міжнародних рекомендацій, а також рекомендацій професійних співтовариств чітко прив'язані до місцевих умов. Наприклад, це стосується різних видів засобів індивідуального захисту. Контент навчання в більшості випадків необхідно адаптувати до конкретних умов, а іноді й створювати з чистого аркуша.

– Уникати перевантаження інформацією. Навчання має даватися вчасно. Важливіше показати здобувачам